

VAR REFERANSE
20/2045

DERES REFERANSE

DATO
19.08.2020

Tilsynsrapport

1. Innledning

Finanstilsynet viser til tilsyn gjennomført i perioden mars til og med juni 2020. Finanstilsynet utstedte foreløpig tilsynsrapport datert 29. juni 2020. De (revisor/regnskapsfører) har kommentert foreløpig tilsynsrapport i brev pr 14. august 2020.

Det følger av revisorloven § 5b-2 at revisorer skal underlegges kvalitetskontroll minst hvert sjette år. Finanstilsynet har gjennomført tilsynet siden De ikke er medlem av bransjeforening. De er også autorisert regnskapsfører, jf. eget varsel med referanse 20/2044.

2. Avgrensninger og prioriteringer

De driver både revisjons- og regnskapsførervirksomhet. Finanstilsynet fant det derfor hensiktsmessig å gjennomføre et kombinert revisor- og regnskapsførertilsyn. Et utvalg revisjon- og regnskapsføreroppdrag er gjennomgått av Finanstilsynet for å kontrollere revisjons- og regnskapsførertutøvelsen. Gjennomgangen har vært sentrert om vesentlige og risikofylte områder.

Finanstilsynet har som ledd i tilsynet gjennomgått sentrale deler av virksomhetens retningslinjer og rutiner for intern kvalitetskontroll, og etterlevelsen av plikter etter hvitvaskingsloven.

3. Revisors interne kvalitetskontrollsystem

Virksomheten har utarbeidet et dokument som beskriver hvordan kravene til intern kvalitetskontroll i revisorloven og ISQC1 blir ivarettatt.

Etiske forhold omtales innledningsvis under punkt B i ISQC1. Finanstilsynet mener at revisor skal tilkjenne betydelig større profesjonell skepsis til mulige kritikkverdige forhold og holdninger hos oppdragsgiverne. Det burde i retningslinjene stå at man bare søker å ha oppdrag med lav risiko, dersom det er målet, samtidig som det presiseres at hvitvasking og misligheter kan skje der man minst forventer det, og at revisor derfor har oppmerksomhet rettet mot denne risikoen for alle oppdrag.

Når det gjelder revisors uavhengighet, bør revisor få tydeligere frem at uavhengighetsrisikoen vurderes løpende for alle oppdrag. Det må foreligge dokumentasjon som viser at det minst én gang i året bekreftes at retningslinjer for uavhengighet er oppfylt, jf. ISQC 1 punkt 24.

Av mottatte dokumentasjon for intern kvalitetskontroll fremgår det ikke hvordan revisor sikrer seg at revisjonsdokumentasjon blir oppbevart betryggende og ferdigstilt rettidig jf. ISQC1 punkt 45-47.

Revisjonsforetaket skal sikre seg at det blir gjennomført overvåking av dets retningslinjer og rutiner for kvalitetskontroll, herunder syklisk inspeksjon av revisjonsoppdrag, jf. ISQC 1 punkt 48.

Finanstilsynet mener kravet er så sentralt at dokumentasjonen bør angi hvordan revisor har oppfylt kravet.

Retningslinjer og rutiner som skal sikre forsvarlig behandlinger av klager og beskyldninger om manglende overholdelse av revisors plikter, som også omfatter manglende overholdelse av foretakets kvalitetskontrollsystem, er ikke beskrevet i mottatt ISQC1-dokument. Dette er en mangel i henhold til kravet i ISQC1 punkt 55-56.

Revisorloven § 5b-1 krever at det skal være etablert forsvarlige systemer for intern kvalitetskontroll. Finanstilsynet påpeker at selv ved små revisjonsselskaper og alenepraktiserende revisorer må minimumskravet til dokumentasjon av kvalitetskontrollsystemet oppfylles, jf. ISQC 1 punktene 57-59.

4. Hvitvaskingsrutiner

4.1 Innhenting av og behandling av personopplysninger mv.

Finanstilsynets gjennomgang av revisjonsdokumentasjon på enkeltoppdrag viste at informasjon som er oppbevaringspliktig etter hvitvaskingsloven, er lagret sammen med oppdragsdokumentasjon for enkeltår. Det gjaldt eksempelvis spørsmål om fysisk person var politisk eksponert mv., jf.

hvitvaskingsloven § 18. Videre var det usikkerhet om det alltid er registrert adresse og fødselsnummer mv. for fysiske personer, jf. hvitvaskingsloven § 13 første ledd, jf. § 12 første ledd bokstavene b og c. Finanstilsynet presiserer at mangler i oppfyllelsen av krav i hvitvaskingsloven er alvorlig.

De må sikre seg at retningslinjene og rutinene praktiseres enhetlig, slik at hvitvaskingslovens krav til oppbevaring blir oppfylt. Det vises spesielt til hvitvaskingsloven §§ 30-33. Revisor må forsikre seg om at kravene er oppfylt også for oppdrag fra før nye rutiner for oppbevaring av informasjon etter hvitvaskingsloven ble innført. Slik gjennomgang skulle vært gjort allerede. Det forutsettes at gjennomgangen er fullført senest samtidig med fortsettelsesvurderingene høsten 2020.

4.2 Risikovurdering og -klassifisering etter hvitvaskingslovgivningen

De har foretatt en risikovurdering av egen portefølje hvor det i for stor grad legges til grunn at risikoen er lav for alle typer oppdrag. Selv om De mener at De ikke påtar Dem oppdrag som medfører høyere risiko, må utgangspunkt for risikoklassifiseringen være at kunden har normal risiko. Det må foretas en særskilt dokumentert vurdering av den enkelte kunden for at denne skal kunne klassifisere som lav-risikokunde.

Finanstilsynet mener Deres begrunnelse for å vurdere oppdragene med lav risiko i flere tilfeller er for generell. Etter Finanstilsynets syn er dette ikke i samsvar med krav som kan utledes etter hvitvaskingsloven, for å klassifisere oppdragene som lav- risikokunde. Dette utgjør et brudd på dokumentasjonskravet etter hvitvaskingsloven § 30 første ledd jf. § 16.

De har ikke oppfylt flere av pliktene etter hvitvaskingsloven og dette vil kunne danne grunnlag for vedtak om overtredelsesgebyr, jf. hvitvaskingsloven § 49. Finanstilsynet vil på et senere tidspunkt vurdere om slikt vedtak skal fattes. De vil i så fall motta eget varsel om dette.

5. Finanstilsynets gjennomgang av regnskapsførerutførelsen

De er autorisert regnskapsfører og er regnskapsfører for 12 foretak. Dette er regnskapsføreroppdrag hvor regnskapsfører bistår med teknisk utarbeidelse av skattemelding og årsregnskap med noter etter GRFS kapittel 5.9. Finanstilsynet har kontrollert to oppdrag. Det er ikke kommet frem forhold som tilsier ytterligere omtale i rapporten.

6. Finanstilsynets gjennomgang av revisjonsutførelsen

Under tilsynet gjennomgikk Finanstilsynet dokumentasjonen for tre utvalgte revisjonsoppdrag hvor det var avgitt revisjonsberetning for regnskapsåret 2019. Dette er:

- Investeringselskap (oppdrag A)
- Regnskapsselskap (oppdrag B)
- Boligsameie (oppdrag C)

Manglene avdekket under tilsynet presenteres i det følgende.

6.1 Risikovurdering, angrepsvinkel og revisjonsplan

Alle gjennomgåtte oppdrag har svakheter i dokumentert virksomhetsforståelse, risikovurdering og revisjonsplan. Beskrivelsen av virksomheten fremstår for kortfattet til å få frem alle forhold som er relevante for revisjonen. Det vises til revisorloven § 5-3 første ledd, jf. ISA 315 punkt 11. Revisor har ikke dokumentert risikoene for vesentlig feilinformasjon, i samsvar med ISA 315 punkt 25-28. For eksempel er utgangspunktet i standarden at inntekter og ledelsens overstyring av kontroller utgjør særskilt risiko, jf. ISA 315 punkt 25 (a), jf. ISA 240 punkt 26 og 31. Revisor har en begrunnet vurdering av hvorfor inntekter ikke utgjør særskilt risiko, som fremstår som generell. Det savnes en vurdering av hva som faktisk kan gå galt og hva som kan forhindre dette i det konkrete foretaket, slik Finanstilsynet ser det.

Forholdene anses som er brudd på revisors plikter etter revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 315 punkt 25-28 og 32.

6.2 Mislighetsrisiko

For oppdragene A til C har ikke revisor oppfylt kravene etter ISA 240 punkt 24-27, om å reelt identifisere og vurdere risikoene for vesentlig feilinformasjon som kan skyldes misligheter. Risikofaktorer som motivasjon/press, mulighet eller holdninger til misligheter fremstår ikke å være vurdert. Finanstilsynet presiserer at det ved vurdering av om det foreligger mislighetsrisiko, ikke skal tas hensyn til revisors tidligere erfaring med ledelsens ærlighet og integritet, jf. ISA 240 punkt 12.

Revisor skulle ha dokumentert motivasjon/press, mulighet eller holdninger til misligheter slik det kreves etter ISA 240 punkt 44-46.

6.3 Vesentlighetsgrense

For samtlige oppdrag Finanstilsynet har kontrollert begrunner revisor fastsatt vesentlighetsgrense med profesjonelt skjønn og med at *"vesentlighetsgrensene er satt ut ifra hva jeg anser som minste praktiske vesentlighetsgrense for selskap av denne størrelsen."* Vesentlighetsgrensen må settes ut fra konkrete forhold. Det er krav om konkret begrunnelse av valgt vesentlighetsgrense, og at denne dokumenteres, jf. ISA 320 punkt 10. En standardisert «minste praktiske vesentlighetsgrense» oppfyller ikke kravene. Om man for samtlige oppdrag legger til grunn inntekt som base, synes den

dokumenterte vesentlighetsgrensen noe høy. Basert på gjennomførte handlinger er det trolig revidert med lavere grenser enn det revisor har oppgitt i sitt planleggingsmemo.

Finanstilsynet konkluderer med at dette er brudd på revisors plikter etter revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 320 punkt 10.

6.4 Stikkprøver i revisjonen

Revisor har foretatt detaljtester på andre driftskostnader. Dette gjelder alle oppdrag Finanstilsynet har vurdert. Revisor har ikke begrunnet utvalgsstørrelse eller hvordan bilagene er valgt ut.

Det er mangler ved måten stikkprøvene er utført på. Det medfører usikkerhet knyttet til om de gir et akseptabelt grunnlag for konklusjoner om populasjonen som er testet. Finanstilsynet viser til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 530 punkt 6-15, og revisorloven § 5-3 første ledd, jf. ISA 230 punkt 8.

6.5 Analytiske handlinger

For oppdrag A og C har revisor benyttet analytiske handlinger som revisjonshandling for innhenting av revisjonsbevis for inntekter. Revisor har ikke dokumentert grunnlaget for hvordan forventningen er utarbeidet, eller hvor stort avvik fra forventning som kan aksepteres. Det fremgår ikke tilstrekkelig hvordan revisor benytter analysene som grunnlag for sin konklusjon. Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 520 punkt 5.

7. Finanstilsynets oppsummering

Finanstilsynet avdekket mangler i revisors retningslinjer og rutiner for intern kvalitetskontroll og mangler knyttet til revisors etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

Finanstilsynet forutsetter at den manglende oppfyllelsen av kravene til intern kvalitetskontroll og hvitvaskingsloven vil bli rettet opp omgående. De opplyser i deres tilsvarende til foreløpig tilsynsrapport at det vil bli gjennomført tiltak for å sikre oppfyllelsen av ISQC1 og hvitvaskingsloven.

Under tilsynet ble det avdekket enkelte mangler i revisjonsutøvelsen, spesielt knyttet til bruk av stikkprøver og analytiske substanshandlinger. Revisor må dessuten forbedre planleggingen av revisjonen. Risikoforhold hos oppdragsgiverne og i oppdragsgivernes omgivelser som innvirker eller kan innvirke på revisjonen, må beskrives bedre. Vurderingen av mislighetsrisikoer må være mer spesifikk til den aktuelle revisjonsklienten. Det samme gjelder fastsettelse og bruk av vesentlighetsgrenser i revisjonen.

Finanstilsynet legger til grunn at revisor gjennomgår sine rutiner for revisjonsutførelsen for å unngå at de avdekkete svakhetene videreføres i andre oppdrag og senere år. I deres tilsvarende til foreløpig tilsynsrapport bekrefter De at avdekkede mangler vil følges opp og forbedres.

For Finanstilsynet

Anders Grini
senior tilsynsrådgiver

Olav Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.